

JEUGDHERINNERINGEN II - DE "VIELODROM" EN OMGEVING.

Tijdens de eerste W.O., en enkele jaren daarna, speelde ik op de Nieuwpoortse Steenweg tussen de Rentenijsstraat en het tramdepot. Zoals talloze andere hoekjes is ook dat geliefd stukje Oostende grondig veranderd.

Aan de noordkant zijn o.m. verdwenen : de winkel (hoek Maria Theresiastraat) van ("de zotte") Navez die zijn klanten altijd hardnekkig belegerde met : "Niets anders nodig ? 'k Heb nog goeie dit en dat en dat ...". Westwaarts : het spekkewinkeltje van Dikke Louise wier corpulentie de kwaliteit van haar snoepgoed schaadde ; de "beenhouwerij" van Kint waar ik zo vaak een half pond smout moest halen, verstrooid een halve kilo vroeg en thuis dan een "chifa" kreeg ; de winkel van fotograaf G. Teirlinck, met die trapjes waar het zo gezellig schuilen was.

En wat een metamorfose aan de overkant ! Geen spoor meer van het café van aannemer Marest die tegen zijn klanten op het biljart met zijn vingers caramboleerde. Weg : de fietsenzaak van Mares waar ik mijn eerste fiets kocht. Weg ook : het Vincentius Ferreriusgesticht (alias het Weeshuis) dat de plaats heeft geruimd voor de Sint-Jozefskliniek. Boven de groezelige poort van het vroegere gesticht stond een engel met een bazuin in een Laatste-Oordeel-houding die mij lange tijd schrik heeft ingeboezemd.

De winkel van melkboer Brouckaert, wiens paard van op de steenweg door de gang, opzij, naar zijn stal trok, werd door een zoon omgetoverd in een bloemenzaak. In het huidige Tramhuis bevond zich de populaire Cinéma des Familles waar het de zondagnamiddag wriemelde van het kleine grut. We hebben er avonturenfilms gezien in feuilletonvorm soms over dertig weken verspreid en ademloos onze eerste vedettes bewonderd, o.a. Elmo Lincoln als Stengaree. Wat een monetaire ramp was dat toen de toegangsprijs van 0,50 op 0,60 F. werd gebracht. Waar moesten we die 10 centiemmen halen ?

Vergeefs zoek je naar de bakkerij van Morlion (toen nr 75), de beenhouwerij van Zielens (79), de gareelmakerij van Bonte (85), waar ook een tijdje petroleum verkocht werd (de twee zoons Bonte zetten nu in nr 81 een gewijzigde bedrijvigheid voort, maar Mon maakt geen garelen meer). Gelikwideerd ook : de drankwinkel van Seynaeve (91), de barbierzaak van Wanket (93), waar lange tijd mijn haren geknipt werden, het schoenmakersbedrijf van Cheyns, in de wandel Cisse Connee (wiens dochter Margriet het slachtoffer geworden is van de beruchte moord in de duinen).

Onkennelijk verbouwd is het volgende gedeelte tot aan de Steenbakkersstraat. Weggegoocheld het lage huis (naast Cheyns) waar Titeca woonde, een oud ventje dat soms voor ons vertelde ; de woningen van Kerckaert en Denecker waar ze herhaaldelijk -ik vond het een fijn spektakel- met een primitief toestel het water uit de kelder pompten. Verder op de Steenweg, aan de overkant van "Den IJsput" (zie vorige bijdrage), de "garre" (schameler dan de huidige voorbij de Steenbakkersstraat), de stalmelkerij van Mortier, de loodgieter Vander Ghote, de schilder Mollet... Slechts één getuige staat nog, bouwvallig overeind : het hoekhuis aan de Steenbakkersstraat uit 1892, een van de oudste woningen uit de wijk. Verdwenen ook de "fontein" in de Steenbakkersstraat, dicht bij de hoek, waar ik soms water ging halen : met twee emmers en ... een hoepel !

Aan de noordkant van de steenweg, tussen Sportstraat, tramdepot en hippodroom lag toen ons paradijs. Sinds lang reddeloos verloren. Het werd verkaveld en doorsneden door de kromme De Cuyperstraat. Aan de kant van de steenweg verrees het grote huis van Dr. Reynaert en op de hoek van de Sportstraat de opvolger van de Cinéma des Familles : de pretentieuzer Odeon (later Roxy genoemd) in wiens kelders we tijdens de tweede W.O. nog geschuild hebben. Dat alles is nu opgeslorpt door een lijvige "Olifant".

Maar tot circa 1922 lag daar een open terrein vol putten en bulten, de eigenlijke ruïnes van de (al vóór 1914) verdwenen wielersbaan, daar aangelegd in 1894. Naar zijn vroegere functie heette dat stuk braakland "de vielodrom" waaraan trouwens de Velodroomstraat die er op uitliep, herinnert. De oorspronkelijke houten afsluiting (welgekomen brandhout in oorlogstijd) was al gauw afgebroken zodat we van p de steenweg daar ongehinderd toegang hadden. Voor de jongens uit de buurt was de "vielodrom" met de aangrenzende Sportstraat -wij woonden daar rechtover- een ideaal speelterrein. Rondom de centrale diepte, waarin 's winters veel water stond, groeide er gras (waarop ook gebleekt werd) zodat we er naar hartelust konden stoeien. Wij (met o.a. de Morlions en de Vander Ghotes, respectievelijk de latere bekende bakkers en loodgieters) speelden er "boeren en wilden", "gendarm en dief" en staken er allerlei kattedwaad uit. In de "kuip" hebben we zelfs gevaren met de vloer van een kar die we als vlot gebruikten.

Aan de rand van de "vielodrom", bij de steenweg, lag een weg van aarde en gestampte sintels. Daar ook haalden we ons hartje op aan allerlei spelen, afwisselend volgens de seizoenen.

Allereerst met de "top", waarvan er twee modellen waren : een "appel" en een "peer". Het spel bestond er in uit een putje, in een cirkel waarin je de draaiende tol moest gooien, de stukken van 1 en 2 centiemen ("duitjes" en "sings") met de pin eruit te stoten. Die pin moest natuurlijk stevig staan en sommige gevorderden verspreidden de wetenschap dat je ze met een paardevijg veel vaster kon zetten. Het gaf een triomfantelijk gevoel de top van je tegenstander uit de cirkel te knotsen met een "kieskèze" of een "kaksmete".

Met de "marbels" speelden we "zaadje" en "stek en palme". In het eerste geval moest je met een "kette" (of "bolkette") de knikkers uit een cirkel jagen. Bij "stek en palme", vooral gespeeld in de goot van de Sportstraat, moest je de kette van de tegenstander raken en, als je kon, de afstand tussen de twee ketten overspannen met uitgestrekte vingers. Naargelang van de overeenkomst kreeg je bij "stek" bv. 1 knikker en bij "palme" 2. Lag er een hindernis (steentje, stokje, papiertje, enz.) vóór je kette, waardoor je tegenstander hem moeilijk kon raken, dan had je het recht dat te laten liggen door te roepen : "geen wus" (of : wurs ?), een woord dat ik niet kan thuisbrengen. (x)

Soms schakelden we over op de "anderwat" en de "kallewat", d.w.z. op het pinkelen. De "anderwat" is het puntig houtje (pinkel of pinker) dat met een stok, de "kallewat" wordt weggeslagen. Wie de anderwat het verst sloeg, won. Hierbij werd de afstand gemeten met de kallewat.

(x) De Bo (Westvlaams Idioticon), noch Desnerck (Oostends Woordenboek) vermelden het.

Heel wat opwindender was "potje klets". Eigenlijk was dat een spel om je vaardigheid te tonen in het gooien (of kletsen) met stenen naar een blikken pot. Maar "potje klets" werd vooral gecombineerd met verstoppertje spelen waarbij de pot van op een bepaald punt weggeslingerd werd. Die "hem" was, moest de pot, achterwaarts gaande, op zijn plaats brengen en de anderen zoeken op gevaar af dat een vluggerd de pot weer weg kon slingeren. Dan werd er geroepen : "De pot is weg !" en het spel begon opnieuw. Bij "potje karie" werd de pot weggetrapt. (zie ook R. Desnerck : Oostends Woordenboek onder "potsje klets", enz.)

Verder speelden we "katje boem" (iemand tikken met een bal) en "katjeduuk" rond de "teirlink", d.w.z. het huizenblok tussen Nieuwpoortse Steenweg, Sport-, Velodroom- en Frans Musinstraat. Af en toe deden we ook, met de harteklop, aan belletjetrek.

De (nog bestaande) blinde gevel van het hoekhuis aan de Sportstraat en de Nieuwpoortse Steenweg was een erg geliefkoosde pleisterplaats. Vaak zaten we er te kaarten ("eenentwientertje", "viergeliekertje", banken, liegen) of speelden we : "hamer, schoare, mes, lepel of fersjette". Je had er minstens drie man voor nodig. Een "buukstoander", met zijn rug tegen de muur, een tweede diep gebogen tegen hem steunend en een derde die op diens rug zat. Nummer 2 moest de gebaren raden die nummer 3 boven hem maakte met de hand : hamer (vuist), schaar (gekruiste vingers), mes (uitgestoken wijsvinger), lepel (holte van handpalm), vork (twee middelste vingers uitgestoken). Een variante van dat spel was : "Cissen, Maarten of ronde" waarvan ik details en betekenis niet meer herinner.

Nogal brutaal was het nummertje dat "Eén, twee, drie dikke vette Cissen boembas" heette. Drie of meer jongens stonden achter elkaar, gebogen, tegen een "buukstoander" ; drie of meer anderen moesten op de rug van hun kameraden springen en er zich handhaven tot de laatste het refreintje : "Een, twee, drie .. enz." uitgekraaid had. Herhaaldelijk tuimelde dat labiele boeltje onder gejoel (en niet altijd zonder pijn) tegen de stenen.

Aan de overkant van onze strategische plek deponeerden we soms, ostentatief op een vensterbank, een gecamoufleerd vies pakje en loerden dan gespannen naar de reacties van een geïntrigeerde voorbijganger.

In "latere" jaren opereerden we ook in de hovingen van de galerijen (nadien een flink stuk gekrompen door de aanleg van de Astridlaan). We speelden er schuilevinkje in hoeken en struiken en hielden er soms loopwedstrijden rond de perken vol wilde rozen waarvan we de "appeltjes" (=de bottels) aten. Je won heel wat aan prestige als je op die monumentale leeuwen en vazen kon kruipen en er durfde afspringen.

Ha ! wat 'n zalige tijd is dat geweest voor ons, zorgeloze jeugd die kon spelen in open lucht. Maar ach, waar is dat allemaal heen ? Waar lopen nu onze hoepels ? Wie zie je nog touwtje springen ? Wie schiet er nog met een "klakkebusse" ? Wie speelt er nog met "santjes" en "kèzenutjes" (kersepitten) ? Wie trekt er nog met een stuk krijt een "perk" (een hinkelbaan) om er zijn "kaatje" secuur in rond te schoppen ? En wie zingt er nog aftelliedjes ? Ik citeer er hier nog een dat we veel gebruikten en dat niet vermeld staat bij Ary Sleeks (in zijn : Oude Oostendse Kinderrijmpjes en Volksliedjes) :

Op de hoek van de straat
staat er een soldaat
met de pijp in de mond
en de broek vol stront !

Gelukkig de kinderen die, zoals wij ... 60 jaar geleden, veilig en gezond nog op straat kunnen spelen. Wij hadden natuurlijk het on-schatbaar voordeel dat ze toen op de Nieuwpoortse Steenweg en in andere straten geen rodeo hielden met heilige koeien.

G. Billiet

CULINAIRE FOLKLORE. - OOSTENDSE HUTSEBOT.

Voor ons jaarlijks etentje hadden we in ons tijdschrift van oktober, ter goeder trouw, een echte OOSTENDSE HUTSEBOT met worst aangekondigd. Achteraf kreeg ik de opmerking dat de hutsebot uitstekend was maar niet echt Oostends. Daarvoor moesten er volgens onze gesprekspartner, een rasecht Oostendenaar, hele "koolblaars" inzitten.

Wij staken ons licht op bij enkele Oostendse dames waarbij bleek dat de opmerking klopte.

Oostendse Hutsebot wijkt af van de klassieke Vlaamse hutsebot doordat men de bladeren van een hele gekuiste groene kool losmaakt en hoogstens in twee snijdt, waarna de dikste nerven eruit gesneden worden. De overige groenten van de hutsebot, zijnde : vier rapen, drie wortelen, twee preien, een kleine selderijknol en een pastenaak worden gekuist en gewoon gesneden waarna ze samen met het vlees zijnde 500gr varkensschenkel (of varkenspoot), 250 gr doorregen spek en 500 gr rundsschenkel en de halve "KOOLBLOARS" worden opgezet met juist genoeg water dat de vaste bestanddelen voor de helft bedekt zijn. Men laat het geheel gedurende anderhalf uur zachtjes sudderen, voegt er de aardappelen bij en laat alles samen gaar worden. Het geheel wordt ongestampt opgediend met de stukken vlees duidelijk in 't zicht.

Een ander eigenaardigheid is te Oostende het zeer gekende recept van SCHAPENHUTSEBOT waarbij echter geen schapevlees tepas komt, wel varkensvlees. Samen met de ajuin en de aardappelen worden er echter wortelen en erwten in verwerkt. Smakelijk !

Opgetekend uit de mond van diverse Oostendse dames van de derde leeftijd, waaronder we vooral mevrouw DEMOL danken.
Juist na de HUTSEBOTMAAND 1976.

J.B. Dreesen

TWINTIG JAAR GELEDEN. II.

In aansluiting op het stukje van de heer S. IPPEL, in verband met de RODE KRUISSTRAAT loont het wellicht de moeite even aan te halen wanneer dit embleem voor het eerst te Oostende verscheen. Begin november 1867 werd de vlag van het Rode Kruis op het Militair Hospitaal in ontvangst genomen en voor het eerst wapperde deze vlag op het gebouw op 15 november 1867.

Daniël Farasyn